

یوزپلنگ ایرانی تکثیر می شود

با به دام انداختن ۲ توله یوزپلنگ نر و ماده، بزودی عملیات تکثیر آنها در پارک پردیسان آغاز می شود

حکمت قاسم خانی / گروه ایران

عملیات طرح تکثیر یوزپلنگ آسیایی، با به دام افتادن دو توله یوزپلنگ آسیایی نر و ماده به نام‌های کوشکی و دلبر، به عنوان پروژه‌های مناسب برای حمایت از نسل این گونه حیوانی در معرض انقراض بزودی در پارک پردیسان تهران آغاز می شود.

هومن جو کار، مدیر پروژه بین‌المللی حفاظت از یوزپلنگ آسیایی یافتن این دو توله را شانس و فرصت مناسب دانست و گفت: یوزپلنگ فقط در هفت روز سال آمادگی تکثیر پیدا می کند، بنابراین تشخیص زمانی که یوزپلنگ در آن آمادگی تکثیر دارد، از اهمیت و بی‌ژهای برخوردار است. پس از این که کار تکثیر با موفقیت انجام شود یوزپلنگ‌های تکثیر شده را به زیستگاه‌های حفاظت شده منتقل خواهیم کرد.

یوزپلنگ آسیایی که روزگاری سراسر خاور میانه محل زندگی آنها بود، اکنون فقط در برخی از نواحی کویری کشورمان آن هم به تعداد محدود زندگی می کند که این تعداد اندک نیز همیشه با خطرات زیادی روبه‌روست، به طوری که طی یک سال گذشته حدود ۱۴ یوزپلنگ بر اثر حوادث مختلف جان خود را از دست دادند، به همین دلیل حفاظت از این گونه نادر از اهمیت زیادی برخوردار است هر چند که اخیر اقداماتی برای تکثیر این حیوان در پارک پردیسان تهران صورت گرفته است تا نسل این حیوان انقراض نجات یابد. اکنون زیستگاه عمده یوزپلنگ ایرانی استان یزد است. هر چند که این گونه در حال انقراض در مناطقی چون استان خراسان جنوبی، پارک ملی، منطقه حفاظت شده سیاهکوه منطقه شکار ممنوع آریز، منطقه حفاظت شده کالمنده بهادران و چند منطقه کویری دیگر به مشاهد می شود.

به گفته کارشناسان محیط زیست اکنون بزرگ‌ترین خطری که زندگی یوزپلنگ آسیایی را تهدید می کند، فعالیت‌های معدنی است و از آنجا که این مناطق برای انجام این گونه اقدامات بسیار

مناسب است، بسیاری از معدنی که از دو سال پیش مجوز استخراج و صدور مواد معدنی را داشتند و تاکنون فعال نبودند اکنون از سوی صاحبان آن در حال راه‌اندازی است و همین مساله احتمال به خطر افتادن زندگی این گونه نادر را افزایش می دهد. زیرا باز سرگیری فعالیت‌های معدنی ساخت جاده نیز افزایش می یابد و بالطبع یوزپلنگ‌هایی که برای یافتن غذا به بیرون از مناطق حفاظت شده می‌روند بر اثر تصادف با خودرو جان خود را از دست می دهند همان گونه که در سال ۹۰ حدود دوسوم تلفات این گونه مربوط به تصادف با وسایل نقلیه بوده است.

مدیر پروژه بین‌المللی حفاظت از یوزپلنگ آسیایی در گفت و گو با جام جم با بیان این که عوامل انسانی بیشترین تهدید کننده این گونه نادر است، می گوید: بزرگ‌ترین تهدید برای جان یوزپلنگ، شکار غیر مجاز طعمه‌های این حیوان است که علاوه بر کاهش تعداد طعمه‌ها، باعث حضور شکارچیان و ناامنی زیستگاه‌های این حیوان شده است. وی می افزاید: این موضوع باعث شده که این حیوان برای تهیه غذا جابه‌جا شود و در مسیر عبور از جاده‌ها با خودروهای عبوری برخورد کند و کشته شود.

جو کار، احداث جاده‌های جدید در زیستگاه‌های یوزپلنگ آسیایی را از دیگر عوامل تهدید کننده این حیوان عنوان می کند که باعث می شود هر دو سال، سه یوزپلنگ جان خود را در این جاده‌ها از دست بدهند. وی با بیان این که مساحت زیستگاه‌های یوزپلنگ آسیایی در ایران حدود شش میلیون هکتار است، تصریح می کند: ما نمی‌توانیم تمامی زیستگاه‌های این حیوان را تحت حفاظت خود قرار دهیم و اکنون فقط نیمی از این مساحت تحت حفاظت ما قرار دارد.

مدیر پروژه بین‌المللی حفاظت از یوزپلنگ آسیایی با اشاره به این که آمار دقیقی از تعداد یوزپلنگ‌های آسیایی موجود در کشورمان وجود ندارد، بیان می کند: بر اساس آخرین آمار که در سال ۹۱ تهیه شده است، دست کم ۵۰ قلابه یوزپلنگ آسیایی

در ایران وجود دارد، اما به دلیل این که این یوزپلنگ‌ها فقط در زیستگاه‌های حفاظت شده مورد شناسایی قرار گرفته‌اند، امکان دارد تعداد آنها بسیار بیشتر از این هم باشند.

به گفته جو کار اگر پروژه بین‌المللی حفاظت از یوزپلنگ آسیایی ۱۲ سال پیش شروع نشده بود، اکنون دیگر در ایران یوزپلنگ آسیایی وجود نداشت.

وی ضمن قدردانی از فرهنگ‌سازی‌هایی که طی ماه‌های اخیر از سوی سازمان صدا و سیما و فدراسیون فوتبال برای حمایت از این گونه حیوانی صورت گرفته است؛ نقش و تلاش محیط‌بانان در حفاظت از زیستگاه‌های یوزپلنگ آسیایی را بسیار مهم و فراتر از حقوقی که دریافت می کنند، می داند و می افزاید: اکنون مردم باید اقدام عملی بکنند و در زیستگاه‌های یوزپلنگ آسیایی کمتر به شکار بی‌درازد تا از فشاری که روی زیستگاه‌های این حیوان به دلیل شکار طعمه‌های یوزپلنگ است، کاسته شود. معاون محیط طبیعی اداره کل حفاظت محیط زیست استان یزد نیز با بیان این که خشکسالی‌های چند سال اخیر روی مناطق حفاظت شده کوه بافق و دره انجیر یزد اثر گذاشته و باعث شده است یوزپلنگ برای تهیه غذا وارد مناطق آزاد شود، از این رو خطرات زیادی او را تهدید می کند، می گوید: مهم‌ترین تهدید یوزپلنگ توسعه معادن در خارج از مناطق حفاظت شده است که باعث می شود هنگام تردد این حیوان در این مناطق برای پیدا کردن غذا، تردد انسان‌ها در این مناطق جان یوزپلنگ را به خطر بیندازد.

حسن اکبری با بیان این که بایدر روی این مجموعه عوامل بویژه احداث جاده‌ها و توسعه معادن تجدید نظر صورت بگیرد، می افزاید: در شهرستان بافق دو منطقه حفاظت شده کوه بافق و منطقه شکار ممنوع آریز وجود دارد که در منطقه شکار ممنوع آریز طی چند سال گذشته معادن توسعه بی‌رویه‌ای داشته‌اند و اگر مدیریت معادن در این منطقه همچون مناطق آزاد باشد و نکات زیست محیطی رعایت نشود نمی‌توان آینده

خوبی را برای یوزپلنگ آسیایی متصور شد. معاون محیط طبیعی اداره کل حفاظت محیط زیست استان یزد با اشاره به این که احداث جاده گزوه یکی از عوامل اصلی تهدید کننده زیستگاه یوزپلنگ آسیایی در منطقه کوه بافق است، می گوید: در دولت گذشته عملیات احداث این جاده تحت فشارهای مقامات محلی به صورت یک جاده خاکی روستایی آغاز شد، اما با توجه به آسیب‌های این جاده بر زیستگاه یوزپلنگ، با پیگیری‌های متعدد در دولت جدید عملیات احداث این جاده متوقف شد و اداره کل راه و شهرسازی استان یزد موظف شد که مطالعات مسیر جایگزین سیروس و آباد را انجام دهد و نتیجه آن را به معاونت عمرانی استانداری و اداره کل حفاظت محیط زیست یزد ارائه کند تا این جاده به عنوان مسیر ارتباطی مناسب بین شهرستان‌های بافق، دهستان سبزدشت و شهرستان کوهستان احداث شود.

■ نبود قانون برای جلوگیری از تخریب زیستگاه

رئیس اداره حفاظت محیط زیست شهرستان بافق نیز با بیان این که با وجود توسعه معادن، بی‌مهری برخی از مسئولان و کمبود امکانات، شرایط یوزپلنگ آسیایی بدنیست، می گوید: در سال ۹۱ پس از نصب دوربین پنج قلابه یوزپلنگ در این منطقه شناسایی شد، اما بعد از آن تاکنون به دلیل تاخیر نشدن اعتبار لازم هنوز عملیات دوربین‌گذاری در این منطقه حفاظت شده برای پیش

تعداد یوزپلنگ‌ها صورت نگرفته است.

سید جلال موسوی، وسعت منطقه حفاظت شده کوه بافق را ۸۸ هزار هکتار و منطقه شکار ممنوع آریز را ۱۳۰ هزار هکتار عنوان می کند و می افزاید: متأسفانه طی دو سال اخیر تمامی معادن سنگ آهنی که در منطقه شکار ممنوع آریز مجوز گرفته‌اند همزمان کار اکتشاف و بهره‌برداری را آغاز کرده‌اند که باعث شده زیستگاه یوزپلنگ آسیایی در حال تخریب باشد.